

Muriel Villanueva

Esriptora

‘Motril 86’ (Proa) és la cinquena novel·la de Muriel Villanueva. Un any i mig després de ‘La gatera’ (Amsterdam) explica el viatge d’una nena amb una de les seves dues mares i el procés de reconstruir literàriament la peripècia dues dècades més tard

PERE TORDERA

“Amb la ficció lliguem la memòria com ens convé”

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

A *Motril 86* dius que, per a tu, l'escriptura és una relació sentimental. Per què?

Quan escric em relaciono amb alguna cosa fora de mi. Escriure no és només aprofundir en els temes que t'inquieten sinó també reflexionar sobre l'escriptura. Hi ha aquesta doble vessant: la història en si i reconèixer que es tracta d'un procés. L'escriptura m'enamora, l'he de conquerir diàriament i, metafòricament, me n'hi vaig al llit.

Escrius i llegeixes literatura, però també l'expliques, des de l'Escola d'Esriptura de l'Ateneu Barcelonès. ¿T'és més fàcil escriure ara que quan vas començar?

Tinc la sensació que com més hi entres més se t'escapa, l'escriptura. A mesura que passen els anys t'adones que no és únicament una necessitat expressiva, és un hàbit que cada vegada et demana més. Escriu perquè necessito satisfer-lo. M'intoxico, si no escric. Quan acabo una

novel·la i no en tinc cap altra al cap, em poso a escombrar, cosa que faig molt poc... [riu]

En el cas de *Motril 86*, ¿és veritat que en un primer moment havia de ser un conte?

El meu punt de partida era una anècdota autobiogràfica: una mare no biològica comprant unes sabates blanques a la seva filla. Pensava que només amb això podria explicar alguna cosa, però no en tenia prou i vaig continuar investigant. A partir d'aquest record petit, la pregunta que em vaig fer més endavant va ser com m'havia relacionat durant anys amb les meves dues mares. Crec que tampoc té res d'especial: es va donar entre dues dones i una nena, però hauria pogut ser entre un home, una dona i una nena. El que compta és el camí que faig. A la primera anècdota hi vaig afegir un cotxe, un viatge, un radiocasset, Motril... I, paral·lelament, com a part de l'argu-

“L'ESCRIP-
TURA
ÉS UNA
MATRIU
ON EM PUC
TORNAR
A FICAR,
ÉS UNA
ESTRUC-
TURA
PROTEC-
TORA ON
TOT S'HI
VAL”

ment, em vaig anar preguntant pel procés d'explicar tot allò més de vint anys després.

Què hi ha d'autobiogràfic, en la Mar? Eres tan curiosa com ella? ¿I tenies la capacitat de descol·locar tant els interlocutors, amb les teves preguntes?

La meua mirada –la capacitat analítica sobre les coses– és similar a la de la Mar, però jo no era tan llengua llarga... [riu] Jo vaig ser una nena molt sociable i oberta, però en el cercle més íntim no deia les coses tan clares. Una de les gràcies d'escriure ficció és ventilar els fantasmes. Per a mi era important crear una Mar que, d'alguna manera, fes net. Si hagués d'haver escrit simplement l'estiu dels meus deu anys tal com van ser, ho hauria acabat deixant córrer: volia provar coses que no havia viscut. Hi ha lectors que m'han dit que la Mar és massa llesta per tenir deu anys. Curiosament, la meua mare m'ha dit que m'hi as-

semblo molt, a la Mar. És l'única que ho ha vist fins ara.

La primera novel·la que vas publicar va ser *Mares, i si sortim de l'armari?* (Empúries, 2006). ¿Hi havia una picada d'ullet als teus inicis, en el fet de tornar a parlar d'algú que ha crescut tenint dues mares?

No hi ha una clara voluntat d'establir un diàleg amb l'altre llibre. De fet, si hagués de dir quin és el tema de *Motril 86*, per a mi seria l'escriptura en si. Un segon tema seria la maternitat, entesa en un sentit no biològic. Què passa quan l'àvia o la tieta fan de mama? Què passa quan és la nòvia de la teua mare, qui en fa? Per a mi, ara la família monoparental hi és, però és un tema secundari. *Mares, i si sortim de l'armari?* era un acte reivindicatiu. Volia dir: sóc filla de lesbianes, sóc normal, i la meua vida ha anat així. En el cas de *Motril 86*, és cert que un dels pesos que la Mar porta a sobre és que no pot parlar amb tothom de la seva família amb naturalitat, però aquest és només un dels seus conflictes.

Durant l'escriptura de *Motril 86*, hi ha una veu que va explicant el procés de crear ficció.

L'escriptura és vista com a embaràs però també com a mare. Hi ha un fragment en què la comparo amb “una dona immensa i grassa amb el cap rapat, aquell tros de mare elaborada amb carn molsuda i amb pell negra, amb dos braços d'argila que em fan seva i m'enfonsen entre uns pits inabastables”. L'escriptura és una matriu on em puc tornar a ficar, és una estructura protectora on tot s'hi val.

Hi ha un component important d'autoficció i de metaliteratura.

El punt autobiogràfic queda explicat des del principi de la novel·la. *Motril 86* és l'artefacte narratiu que construeixo a partir de llavors. Per això hi incluc cartes recuperades, missatges al mur de Facebook i diapositives. La interrelació entre realitat i ficció era inevitable.

La memòria és vista com el primer instrument creador de ficció. Hi ha detalls del paisatge que no es recorden com eren, i també hi ha cançons que la nena canta que encara no havien estat enregistrades.

Amb la ficció lliguem la memòria com ens convé. O, com a mínim, ens permet aquesta possibilitat. Qualsevol anècdota conté ficció. Només cal que dues persones expliquin la mateixa història: sempre la recordaran diferent. Vint anys després, em vaig trobar que alguns detalls que jo recordava no eren exactament fidels a la realitat. Vaig decidir advertir el lector d'aquests detalls falsos però els vaig mantenir dins el llibre. ◆◆